

Van:

Federatie Instandhouding Monumenten (FIM)
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
E-mail: info@fimnederland.nl

Aan:

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
Mevrouw Ingrid van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
E-mail: i.k.vanengelshoven@minocw.nl

Datum: 24 september 2021

Onderwerp: FIM-enquête naar de na-ijleffecten van de coronacrisis voor de erfgoedsector

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

In juli en augustus 2021 heeft de FIM via een enquête gepeild wat de gevolgen zijn geweest van de coronamaatregelen en de steunregelingen op de erfgoedsector. In deze brief delen wij graag met u de resultaten van deze enquête en lichten wij onze reactie hierop toe.

Opzet enquête

Afgelopen zomer heeft FIM via een enquête gepeild wat de gevolgen zijn geweest van de coronamaatregelen en de steunregelingen op de erfgoedsector. Ook is gevraagd naar de toekomstverwachtingen en de verwachte doorwerking van de lockdown. De digitale enquête is uitgezet onder de FIM-leden en breed verspreid via de Erfgoedstem. De enquête is vooral ingevuld door monumentenorganisaties en is dus niet voldoende representatief voor de hele erfgoedsector.

Conclusies en algemeen beeld

De belangrijkste conclusies zijn:

- Corona heeft minimale impact gehad op het aantal medewerkers en/of vrijwilligers. Er heeft ook geen "vervanging" van betaalde krachten door vrijwilligers plaatsgevonden. 75% geeft aan dat er geen of nauwelijks wijzigingen in de organisatie zijn doorgevoerd (behalve digitaal thuiswerken).
- 79% verwacht in 2021 en 2022 de bedrijfsvoering weer op het "pre-corona peil" te hebben. Voor de anderen duurt dat langer, dan wel verwacht men een blijvend negatief effect.
- 48% heeft gebruik gemaakt van steunmaatregelen van de overheid (inclusief Opengestelde Monumenten Lening - OML).
- 28% geeft aan nog verdere steun nodig te hebben, waarbij gemiddeld een bedrag (aan subsidie) van € 100.000 wordt genoemd.
- 63% kijkt optimistisch tegen de toekomst aan; 31% enigszins zorgelijk en 4% zorgelijk.

Het algemene beeld is dat 2/3 deel van de monumentensector redelijk goed door de coronacrisis heen is gekomen, mede dankzij de overheidssteun en door de veerkracht van de medewerkers in de sector zelf. Zij verwachten hun bedrijfsvoering in de loop van 2021/2022 weer op peil te hebben.

Dit laat onverlet dat circa 30% van de organisaties met min of meer zorg naar de toekomst kijkt en daarbij ook aangeeft nog steun nodig te hebben. Van deze organisaties geeft 1/3 deel aan dat de gevolgen beperkt zijn als deze steun niet komt; 2/3 deel geeft aan dat de gevolgen dan ingrijpend zijn.

FIM-reactie op 2e enquête

De uitkomst van de enquête lijkt erop te duiden dat de sector niet alleen geholpen is met generieke maatregelen, maar dat voor 20% van de monumentenorganisaties ook op maat gesneden hulp nodig is. Twee groepen organisaties hebben nog grote zorgen. Ten eerste zijn dit de organisaties die langdurig last houden van inkomstenderving door terugval van grootschalig toerisme en de congressen- en evenementenmarkt. De tweede groep betreft veelal kleinere organisaties, die moeite hebben om hun bedrijfsvoering aan te passen aan de nieuwe werkelijkheid en daar begeleiding op maat bij nodig hebben.

De FIM stelt daarom voor om de OML nog een vierde en laatste kwartaal te continueren om deze najleffecten op te kunnen vangen. Daarmee kunnen monumentenorganisaties plannen maken om de bakens te verzetten zonder hun eigen geslonken reserves nog verder aan te spreken, zo nodig met inzet van een coachingstraject. Ook geeft dat extra zekerheid voor monumentenorganisaties die veel huurders hebben, die vrezen dat er alsnog faillissementen ontstaan als de generieke overheidssteun stopt. Tenslotte stelt de FIM voor om de vinger aan de pols te houden en om in de loop van 2022 nogmaals uit te vragen hoe het gaat met het herstel van de sector, om zo nodig opnieuw te bespreken wat er nodig is om de sector gezond maken en te houden.

Concluderend stelt de FIM dat er steun nodig blijft voor twee groepen binnen de erfgoedsector:

- 1) de organisaties die lijden onder terugval van toerisme, congressen en evenementen;
- 2) de veelal kleinere organisaties die moeite hebben om te schakelen naar een andere werkelijkheid.

De FIM pleit dan ook voor een verlenging van de Opengestelde Monumentenlening (OML) met nog een vierde kwartaal. Wij hopen dat u, als demissionair minister van OCW, zich hiervoor sterk wil maken. Want dankzij de generieke steunmaatregelen én de OML kijkt 80% van de organisaties weer positief naar de toekomst. Waarvoor nogmaals onze grote dank!

Uiteraard zijn wij altijd bereid tot een nadere toelichting.

In afwachting van uw reactie, met vriendelijke groet,

Martine van Lier
Voorzitter